

Yslamdaky iñ uly günü şirk

Hamd älemleriň Robbi Allaha mahsusdyr. Salawat we salam Allah tagalanyň ilçisi, dogry sözli we emin ynsan, Pygamberimiz Muhammed sallallahu aleýhi we selleme, onuň maşgalasyna we sahabalaryna bolsun.

Şirk rububiýetde we uluhiýetde Allah tagala şärik (araçy) goşmak diýmekdir. Şirk köplenç uluhiýet meselesinde meydana gelýär. Mysal üçin Allah tagala bilen birlikde başgasyna ýalbaryp ýakarmak, Allahdan başgasyna gurban kesmek we nezir etmek, Allahdan başgasyndan gorkmak, umyt etmek we Allahdan başgasyny söýmek ýaly ybadat görnüşlerinden birini Allah tagaladan başgasy üçin etmeklik şirkdir.

Şirk şu zatlar sebäpli günäleriň iñ ulusydyr :

1. Şirk uluhiýet wasplarynda, ýaradylany ýaradyja meñzetmekdir. Kim bir zady Allah tagalaga şärik goşsa, ony, ýagny şärik goşan zadyny Allah tagalaga meñzetdigi bolar, bu bolsa iñ uly zulumdyr.

Şirk barada Allah tagala Kur'an-Kerimde şeýle diýyär:

“Şüphesiz ki şirk, iñ uly zulumdyr.” (Lukman suresi/13)

Allahdan başga barlyk ybadata hakly däldir. Diňe ýeke täk Allah ybadata haklydyr. Şonuň üçin kim Allah tagaladan başgasyna ybadat etse, uly haksyzlyk etdigi bolar, bu bolsa iñ uly zulumdyr.

2. Allah tagala şirk edip toba etmän ölen ynsany, ebedi bagışlamajakdygyny bize Kur'an-Kerimde habar berendir.

Allah tagala bu barada şeýle diýyär: **“Şüphesiz ki Allah, özüne şärik goşulmasyny asla bagışlamaz. Ondan başga günäleri islän bendesine bagışlar. Kim Allah tagalaga şärik goşsa, ol uly günü duçar bolandyr.”** (Nisa süresi/48)

3. Allah tagala özüne şärik goşana jenneti haram edendir.

Allah tagala bu barada şeýle diýyär: **“Elbetde, kimde kim Allaha şärik goşsa, Allah oña jenneti haram edendir. We onuň ýeri dowzahdyr. Zalymlara kömek etjek ýokdyr.”** (Maide süresi/72)

4. Şirk ähli amallary puja çykarar. Allah tagala bu barada şeýle diýyär: **“Şüphesiz ki saňa we senden öñkilere şeýle wahyý edilendir: “Eger Allaha şärik goşsaň amalyň puja çykar we sen, elbetde zyýan görenlerden bolarsyň”** (Zümer süresi/65)

5. Allah tagala şärik goşan ynsanyň maly we jany halaldyr.

Bu barada Allah tagala şeýle diýyär: **“Müşrikleri (Allaha şärik goşanlary) gören ýeriňizde öldürüň, olary ýesir alyň, gabaň we ähli ýollarda olary göz astyna alyň.”** (Toba süresi/5)

Pygamberimiz Muhammed sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýyär: **“Lä ilähe illallah diýyänçäler, maňa ynsanlar (müsrikler) bilen söweşmek emr edildi. Bu sözü aýtsalar, janlaryny we mallaryny menden gorarlar.”** (Buhari we Muslim)

6. Şirk, uly günäleriň iñ ulusydyr. Bu barada Pygamberimiz Muhammed sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýyär: **“Uly günäleriň iñ ulusyny size habar bereýinmi?”** Sahabalar: **“Howwa, Eý Allahyň Resuly”** diýdik. Pygamberimiz aýtdy: **“Allaha şärik goşmak we ene-ata boyun bolmazlykdyr.”** (Buhari we Muslim)

7 . Şirk nogsanlyk we kemçilikdir. **Allah tagala özünü şärikden päkländir. Kim Allaha şärik goşsa, Allah tagalanyň özünü ondan päkläñ zadyny, ýagny şärigi, Allaha ýöñkedigi bolar, bu bolsa, Allah tagalaga garşy duşmanlyk, kejirlilik we oňa garşy gelmekdir.**

Jemläp aýtsak, Allah tagala jynlary we ynsanlary ýeke täk özüne ybadat etmekleri üçin ýardandyr. Muňa Yslamda ybadatda Allahy töwhit etmek, ýagny ybadatda Allahy birlemek ýada Uluhiýet Töwhidi diýilýär. Ybadatda Allahy töwhit etmek, birlemek ynsan oglunyň ýaradylşynyň asyl sebäbi bolup durýar, şirk diýilýän günü bolsa, biziň ýaradylşymyzyň maksadyna ters gelýändir. Çünkü şirk diýilýän günü sezewar bolan kişi, Allah bilen bilelikde başga zatlarda ybadat edýär, ýagny dileg edýär, sygynýar, gurban kesýär. Gysgaça aýdanymyzda Allah tagalaga garşy etmeli zatlaryny (ybadatlaryny), ol şärik goşyan närsesi üçin edýär. Müşrik kişi ýaradylan zatlary Allaha deň we şärik tutany üçin iñ jähil adamdyr. Bu iñ uly zulum bolşy ýaly, jähilliğin iñ ulusydyr. Müşrik ynsan Robbie dälde, özüne zulum edýändir.

Şirkiň görnüşleri.

Şırkıñ iki görnüşi bardyr: uly şirk we kiçi şirk.

Uly şirk ynsany dinden çykarýar, eger toba etmän olse ebedi dowzahy bolýar. Meselem: Allahdan başgasyna ýalbaryp, doga dilek etmek, gabyrda ýatan ötlilere ýada jynlara ýakynlaşmak üçin olaryň ýoluna gurban kesmek we nezir etmek, Allah üçin etmeli yabadatlardan bir zady, Allahdan başgasý üçin etmek uly şirkdir. Ölüleriň, jynlaryň we şeýtanlaryň özüne zyýan berjeginde ýada hasta etjeginde gorkmak uly şirkdir. Mätäç bolan zadyny ýada başyna kynçylyk gelende ýada çaga bolmasy üçin günümüzde edilişi ýaly öwliýäleriň we ýagşyzadalaryň gabrynyň başynda duryp olardan dileg we umyt etmek hem uly şirkdir.

Bu barada Allah tagala Kur'an Kerimde şeýle diýýär:

“Müşrikler, Allahy goýup, özlerine zyýan hem, peýda hem ýetirip bilmeýän zatlara ybadat etdiler we: “Ine şu närseler Allahyň huzurynda biziň şefagatçylarymyzdyr” diýdiler. (Yunus süresi/18)

Kiçi şirk.

Kiçi şirk ynsany dinden çykarmaz emma töwhidi, imany kemelder we kiçi şirk ynsanyň uly şirke düşmegine sebäp bolup biler.

Kiçi şirk gizlin we açyk diýip, ikä bölünýär.

a) Açyk kiçi şirk: Sözde we amalda bolýar. Sözdäki açyk kiçi şirke mysal: Allahdan başga zada kasam etmek. Käbä kasam bolsun, Kurana kasam bolsun, duza-çörege kasam bolsun diýmek ýaly Allahdan başga zada edilen kasamlar sözde edilen açyk kiçi şirkdir. Ibn Omar radiallahu anhumá şeýle diýýär: **Allahdan başga zadyň adyna kasam edilmez. Çünkü Pygamberimiz Muhammet sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýdi: “Kim Allahdan başga zadyf adyna kasam etse, käfir ýada müşrik bolar.”** (Tirmizi, Hakim). Şu söz hem sözlü açyk kiçi şirke mysaldyr: “Allah we sen isläniň üçin bu iş boldy.” Bir adam Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellemiň ýanyyna gelip: **“Allah we sen isläniň üçin ” diýende, Pygamberimiz sallallahu aleýhi we sellem oña: “Meni Allah bilen deň tutýaňmy? Diňe Allah isledi diýip, aýt.”** diýýär. (Nesai). “Allah we pylany bolmasady, bu iş bolmazdy” ýaly sözler hem, sözde açyk kiçi şirke mysaldyr. Dogrusu “Owal Allah, soñrada pylany isläni üçin bu iş boldy” ýada “Owal Allah, soñrada pylany bolmasa bu iş bolmazdy” diýip aýtmaklykdyr.

Çünkü aradaky “soñra” sözi Allah tagala bilen bendäniň isleginiň bir wagtda bolmaýandygyny, bendäniň isleginiň Allah tagalanyň isleginden soñra gelyändigini bildiryän sözdür. Kur'an Kerimde: **“Älemleriň robbı Allah islemese, siziň isläniňiz bolmaz.”** diýilýär. (Tekwir süresi/29) Emma “we” sözi bolsa, Allah tagalanyň islegi bilen bendäniň isleginiň bir wagtda bolýandygyny görkezer. Amalda açyk kiçi şirke bela beterden gorasyn diýip, dakylýan ýüpler, alajalar, göz monjuklar ýaly zatlар mysal bolup biler. Alaja, göz monjuk, dagdan, nal, zynjyr, goçoň kellesi ýaly zatlaryň göz-dilden, bela-beterden goraýan **sebäpdigine** ynanmak açyk kiçi şirkdir. Çünkü Allah tagala bu zatlary bela-beterden, göz-dilden goraýan **sebäp** eden däldir. Emma şu ýokarda agzalan zatlaryň **gönimeł özleri** bela-beterden goraýandyklaryna ynanmak, uly şirkdir. Çünkü bu ynanç, Allah tagaladan başga zatlaryň zyýany, belany giderip bilyändigine ynanmakdyr.

b) Gizlin kiçi şirk: bu şirk riýadır, ýagny niýetde we islegde bolýar. Ýagny Allah tagala üçin edilýän amaly il-göz üçin, iller ony görüp öwsünler diýen niýet bilen etmeklik. “Ynsanlar görüp özünü öwmeleri üçin namazyny, ruku-sezdesini uzyn kylmak, eli açyk, sahy diýsinler diýip sadaka bermek, sesi owadan diýsinler diýip sesini owadanlap Kur'an okamak, zikir etmek muňa mysaldyr.” Egerde bir amala riýa girse ol amaly batyl edip, puja çykarar. Allah tagala aýatda: **“Kim Robbuna gowuşmany umyt edyän bolsa, salyh amal etsin we Robbuna ybadatda hiç zady şärik goşmasyn.”** (Kehf süresi, 110). Pygamberimiz Muhammed sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýýär: **“Siziň üçin iň gorkýan zadym kiçi şirkdir.”** Sahabalar: **“Eý Allahyň Resuly kiçi şirk näme”** diýip soranlarynda: **“ol riýadır”** diýip, jogap berýär. (Ahmed). Dünýe-malyn gazanmak üçin amal etmek hem bu bapdandyr. Gazanç etmek üçin haja gitmek, azan aýtmak, jemagata ymam bolmak ýada dünýewi bähbitler üçin dini ylym öwrenmek, jihat etmek gizlin kiçi şirke mysaldyr. Pygamberimiz Muhammed sallallahu aleýhi we sellem şeýle diýýär: **“Dinara gul bolan, dirheme gul bolan, geýim gejime gul bolan heläk bolsun. Eger oña bir zatlar berilse begener, berilmese gynanar.”** (Buhari)

Uly şirk bilen kiçi şirkiň arasyndaky tapawut.

- 1.Uly şirk ynsany dinden çykarar. Kiçi şirk dinden çykarmaz.**
- 2.Uly şırkı eden kişi ebedi dowzahydyr. Kiçi şirk eden kişi dowzaha girsede, ol ýerde ebedi galmaž.**
- 3.Uly şirk ähli amaly puja çykarar. Kiçi şirk diňe haýsy amalda edilen bolsa şol amaly batyl eder.**
- 4.Uly şirk maly we jany mubah kylar. Kiçi şirk maly we jany mubah kylmaz.**

Älemleriň Robby bolan Allaha öwgi we hamd aýdýarys, Pygamberimiz Muhammede, onuň maşgalasyna we sahabalaryna Allah tagalanyň salawat we salamynyň bolmagyny dileýärис.

www.ahlusunnet.com